Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

## Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

**Danskernes Historie Online** er Danmarks største digitaliserings-projekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

### Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

### Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

### Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

# Enhver Sit

Ugeblad
for
**Politik og Kristendom.**

Redigeret af Henning Jensen og Kristensen-Randers.

№ 32. | Torsdag den 9. August 1888. | 3. Aarg.



Indhold: Politiske Breve. — Oprørske engelske Præster. — Verdens Skabelse. — Husbond og Tyende. — En glemt Udstilling. — Digt. — Bekjendtgjørelser.


## Politiske Breve.

XVIII.

Den tyske Kejsers Besøg her i Kjøbenhavn har givet Anledning til adskillige Betragtninger, hvoraf nogle synes at være af en glædelig Art, andre af mere tvivlsom Beskaffenhed. Det synes at være et Bevis paa, at Tyskland ikke har noget ondt i Sinde imod os. At man af Besøget skulde kunne slutte, at Haabet om det danske Sønderjyllands snarlige Tilbagegivelse har faaet fastere Grund at hvile paa, er vel desværre næppe rimeligt. Men det mere venskabelige Forhold hvori vi i den senere Tid er traadt til Tyskland, og som forhaabentlig vil blive yderligere styrket ved dette Besøg, giver dog ganske anderledes Haab om en Virkeliggjørelse af dette for alle Danske fælles Ønske, end det Tyskerhad, som endnu findes i enkelte Kredse, og som vistnok er den egentlige Drivfjeder i hele Fæstningsraseriet. — Det er nu 16 Aar siden, at Bj. Bjørnson udtalte ved Grundtvigs Begravelse, at vi skulde „forandre Signalerne" overfor Tyskland. *Den Gang* vakte dette Ord Harme og Forbittrelse, maaske særlig i grundtvigske Kredse. *Nu* har det store Flertal af det danske Folk givet Bjørnson Ret! vi *har* forandret Signalerne. Det var Demokratiet der begyndte, og dette var ganske naturligt. Thi ganske vist er vort Demokrati nationalt. Men det Had til fremmede Folkeslag, som i ældre Tider dannede Baggrunden for Nationalfølelsen, holder paa mere og mere at forsvinde i de forskjellige Landes Demokratier. — Vort Højreparti har været langsommere i Bevægelsen, hvilket ogsaa er naturligt. Højre er konservativt ogsaa hvad Følelser og Stemninger angaar. Det holder paa de gamle Idealer baade med deres Lys og Skyggesider. Det har vanskeligt ved at løsrive Nationalfølelsen fra Nationalhadet. Der er noget gammeldags jødisk ved Højres Nationalfølelse: Du skal elske Din Næste d. v. s. Dit eget Folk, men hade Din Fjende, d. v. s. fremmede Folk. — Dette Standpunkt staar en Del af Højre endnu paa, særlig den Del af Højre som repræsenteres af Mellemstanden, Embedsmændene og Spidsborgerne, der har sine Organer i „Dagbladet" og „Avisen". Derimod synes det, at Godsejerne i dette Spørgsmaal ere mere fremskredne. I det mindste har det Blad, der særlig antages at repræsentere disse, nemlig „Dagens Nyheder", i denne Sag væsentlig stillet sig paa samme Standpunkt som Demokratiet, og hævder, at vort Forhold til Tyskland bør være fredeligt. Det vilde være meget heldigt om Venstre og i det mindste en Del af Højre, kunde blive enige om vor Udenrigspolitik, navnlig overfor Tyskland. Men endnu heldigere vilde det være, om den fornuftige Del af Højre saa ogsaa vilde gjøre Skridtet fuldt ud, og erkjende, at naar Hovedopgaven for os er et venligt Forhold til Tyskland, og naar Tyskland faktisk viser, at det ikke tænker paa noget ondt overfor os, saa bliver der ikke den fjærneste Mening i alt vort Fæstningsbyggeri og hele Forsvarsbevægelsen. Der er ingen Tvivl om, at fornuftige Højremænd indse dette; men om de har Mod og Kraft til at følge denne deres bedre Erkjendelse, og bryde med den gamle, nationalliberale Kanon-Patriotisme og det dermed følgende Tyskerhad, — dette er et Spørgsmaal, som en ikke fjærn Fremtid vel vil komme til at besvare. — Saalænge Højre staar sammensluttet i det Spørgsmaal, og saalænge det er Højres Kanonvenner og Tyskerhadere, der giver Tonen an i Partiet, saalænge er enhver Mulighed for Forlig udelukket.

En anden Betragtning, som Kejserbesøget giver Anledning til, er den, at Kongedømmet er endnu en

Magt i Verden, og at det særlig i disse Aar synes at være stærkere end for en Menneskealder siden. Den Kjendsgjerning, at den tyske Kejsers Besøg ved de nordiske Hoffer er bleven opfattet som en Begivenhed af stor Betydning og omtalt og drøftet i hele Europa, denne Kjendsgjerning viser, at Kongedømmet er en Factor, som der maa regnes med. — Det er meget muligt, at Kongedømmet hviler paa en Vulkan, jeg tror det gjør det; og Vulkaner er ikke til at stole paa. Man gaar ganske rolig i Seng om Aftenen, og saa om Natten begynder Jorden at ryste, og Vulkanen at spy Ild. Men de som bor paa Bjærget indretter selvfølgelig ikke alle deres daglige Forhold med den Omstændighed for Øje, at der vil komme et vulkansk Udbrud om Natten. De gjør tværimod Regning paa, at den vil nok holde sig i Ro ogsaa den næste Dag Ganske paa samme Maade bør det være med Demokratiet. Det kan ikke nytte at lægge sine Planer og bestemme sit Arbejde med det for Øje, at Kongedømmet en Gang i Fremtiden muligvis vil blive sprængt i Luften af Vulkanen. Vi maa regne med det som *er*. Og for Øjeblikket *er* Kongedømmet, og det er en Magt. Man kan beklage det eller man kan være glad over det, men det kan ikke nytte at lade som om det ingenting har at betyde. Thi det er dumt at lukke sine Øjne for Kjendsgjerninger. Et klogt og dygtigt ledet Demokrati vil ikke indrette sin Optræden efter Begivenheder og Forhold, der mulig ligge 100 Aar ude i Fremtiden, men det vil indrette sin Optræden efter de Forhold der er tilstede i Dag. Det er Demokratiets Opgave at komme fremad, saa langt som muligt, og saa hurtigt som muligt. Men naar Demokratiet saa paa sin Vej møder en Hindring, som det foreløbig ikke kan skaffe af Vejen, saa er det ikke dets første Opgave at vedblive med frugtesløse Forsøg paa at rydde Hindringen bort, thi saa faar man saa travlt med det, saa man kommer ikke et Skridt frem. — Det naturligste vilde være, først at se, om der ikke var Mulighed for at faa denne Hindring forandret til en Betingelse for Fremskridtet. Med andre Ord: Demokratiet burde først forsøge at gjøre Kongedømmet demokratisk. — Som jeg har vist i et Par Artikler om „Kongedømmet", der har været trykt her i Bladet, saa har det i Tidernes Løb havt en Mængde forskjellige Former, det har havt en forunderlig Evne til at bøje sig og rette sig efter Tider og Forhold. Nu indrømmer jeg, at et demokratisk Kongedømme er det lidt vanskeligt for os at tænke os. Men umuligt er det ikke. Man maa tværtimod sige, at det naturligste er, at Kongedømmet støtter sig til Folkets Flertal. Naar Kongedømmet ikkedestomindre nu allevegne er aristokratisk, saa er dette ganske vist særlig begrundet i en Tilbøjelighed hos det selv. Men Demokratiet er ikke uden Skyld heri. Man er dels gaaet ud fra, at det var umuligt at gjøre Kongedømmet demokratisk, dels har man indbildt sig, at det var en smal Sag at overvinde det eller faa det til at føje sig. Det har nu vist sig, at dette sidste gaar ikke saa let. Man burde derfor mulig prøve paa det første, nemlig at gjøre det demokratisk. — Jeg talte ikke faa Gange med Biskop Martensen om det sociale Spørgsmaal, som han jo i høj Grad interesserede sig for. Det var hans Tanke, at Kongedømmet og Arbejderne skulde slaa sig sammen og reformere Samfundet. Denne Tanke tager sig noget underligt ud, straks naar man hører den, og dens Virkeliggjørelse vilde forudsætte et Sammenstød af gunstige Omstændigheder. Men der er maaske noget i den.

Kongedømmet er et Lotterispil for Folkene. Man kan faa den store Gevinst, men man kan ogsaa faa ingenting. Men saalænge Folkene ere nødte til at spille i det Lotteri, saa gjælder det om at gjøre Udsigten til at vinde det store Lod saa stor som mulig. Der kan siges meget for at afskaffe al Slags Lotteri. Men saalænge Folk vil spille i dem, bliver de næppe afskaffede. Og det er jo ikke en given Sag, at det altid er de rige der vinder. Der kan undertiden falde en stor Gevinst ogsaa paa Smaafolk.

# Oprørske engelske Præster.

Skjøndt man maa formode, at Flertallet af den engelske Statskirkes Præster ligner deres danske Brødre i den Henseende at de „frygter Gud og ærer Kongen" og er „de foresatte Øvrigheder underdanig" og er trofaste Støtter for det Bestaaende, — saa har det do gfor nylig vist sig, at det gamle Ord om braadne Kar i alle Lande, ogsaa passer her, og at der er Præster som træder op paa en Maade, som sikkert vilde føre til, at de fik en meget ilde Medfart, hvis de stod under Scavenius's Hyrdestav. Der er nemlig nylig i London holdt et Møde af fremragende Kristne, deriblandt *et stort Antal Præster*, for at tage Aarsagen til Fattigdommen under Overvejelse, og paapege Midler derimod. — Det norske Tidsskrift „Vor Tid" giver et Referat af Forhandlingerne paa Mødet. Jeg skal herefter give et Uddrag af det vigtigste.

Mødet indlededes af en Præst, Brooks, med en Udtalelse om, at de Kristne ikke havde skjænket de fattiges Stilling den Opmærksomhed, som Sagens Alvor kræver, og at de Anstrængelser der var udfoldet for at lindre deres Vilkaar, ikke havde ført til noget Resultat. Han udtalte sin Overbevisning om, at en Samfundstilstand, der frembringer saadanne Resultater, *er i højeste Grad ukristelig og raaber paa øjeblikkelig og radikal Indgriben fra Menighedens Side.*

Et andet Medlem af Forsamlingen, et forhenværende Parlamentsmedlem, bemærkede, at den uretfærdige Lovgivning var Hovedaarsagen til Fattigdommen. Lovene var givet af de priviligerede Samfundsklasser i deres egen Interesse. Beskatningen faldt tungest paa de arbejdende Klasser og meget let paa Overklassen. Som Eksempel paa de ulige Lønningsvilkaar anførte han, at et Postbud i London fik 25 Øre

Timen, medens mange Embedsmænd fik 54 Kroner om Dagen.

En tredie Taler bemærkede, at de nuværende menneskelige Love vendte op og ned paa de guddommelige Love, idet nemlig de arbejdende stadig led Nød, medens mange Lediggængere har fuldt op at æde, og en god Del for meget at drikke. Det var nu paa Tiden at tage det Spørgsmaal op til rolig Drøftelse, hvorfor vor Civilisation er ude af Stand til at skjænke Livets Fornødenheder og dets Behageligheder til dem, som frembringer alt hvad Livet behøver. — Vi maa vænne os af med at betragte de bestaaende Love som noget guddommeligt. Naar kommende Slægter en Gang læser om vore nuværende, meningsløse Samfundsvilkaar, og om hvad vi nu anføre som Grund til at de dovne er rige, de flittige er fattige, saa vil man ansé os for gale Mennesker. Han bemærkede dernæst: „Nogle er rædde for at indlade sig paa en Undersøgelse af den Opgave, som her spørges om, af Frygt for at blive ansete for radikale. *Men vort store Forbillede Jesus Kristus, og ligesaa hans Disciple, var radikale.*“ Han forklarede Jesu Ord: „Søg først Guds Rige og hans Retfærdighed, og alt det øvrige skal gives eder i Tilgift“ — ganske paa samme Maade som jeg har forklaret dem i en af mine Nutidsprædikener, nemlig saaledes, at naar vi først øver Retfærdighed i Samfundet, saa skal der blive rigelig nok til alle.

En anden Præst mente, at naar man kun fulgte Bibelens Lærdomme, saa vilde man kunne rydde de sociale Vanskeligheder af Vejen. Hvis Bibelen gav Mennesker Ret til at skabe store Rigdomme paa andres Bekostning, og hvis den erklærede Fattigdommen, saaledes som vi nu har den, for en retfærdig Ting, saa vilde han ikke have noget med den at gjøre. Han vilde tvivle paa, at den havde sit Udspring fra Gud.

En tredie Præst sagde: „Dersom Kristus kom tilbage til os, vilde han straks sige os, at vi burde gaa til Roden af dette Onde. Naar vi havde Love, som gik saa haardt ind paa de fattige, burde vi øjeblikkelig forandre de Love.“

Mødet holdtes, som sagt, af et stort Antal indflydelsesrige Mænd, vel kjendte i det offentlige Liv, og alle Kristne. Der er noget overordentlig glædeligt i, at der dog er enkelte Steder, hvor de Kristne begynder at faa Øjnene op for denne Sag. — Men det mærkeligste og glædeligste var, at der var et stort Antal Præster med, og at disse var nogle af de mest fremtalende, og fra et kristeligt Standpunkt fældede Dommen over den nuværende Samfundsorden. — Vi danske Præster er nemlig vante til at betragte den engelske Statskirkes Præster, som i høj Grad forstenede og konservative. Vi bilder os ind, at vi er nogle ganske anderledes Karle i Frisind og Radikalisme. Men man kan dristig sige, at et Møde her i Danmark, hvor Præster vilde udtale sig paa den Maade, er en Umulighed. — Her i Danmark er alle Præster, hvilken kirkelig Retning de saa tilhøre, inderlig overbeviste om, at den bestaaende Samfundsordning er en guddommelig Indretning, og at røre ved den er en Slags Gudsbespottelse.

Udtaler man her i Landet Tanker, som ere i Slægt med dem, der paa hint Møde udtaltes af engelske Præster, saa faar man Skyld for at være enten Rationalist eller maaske Antikristens Forløber. — Og disse Beskyldninger kommer fra Danmarks mest frisindede Præster.

Maaske de ufrisindede Præster herhjemme er en hel Del bedre end de frisindede. Naar man blot kunde faa dem i Tale!

# Verdens Skabelse.

Oplyste kristne Mennesker er enige om, at naar der i Bibelen fortælles om Verdens Skabelse i 6 Dage, saa maa det ikke tages efter Bogstaven. Og paa samme Maade forholder det sig med den Beregning, at Verden nu kun skulde være ca. 6000 Aar gammel. Kjendsgjerninger, som ikke kan bestrides, viser, at Jorden har været underkastet en Udviklingshistorie, som har taget umaadelig lang Tid, og at der sandsynligvis er gaaet Millioner af Aar hen, før den fik en saadan Skikkelse, at Livet kunde udfolde sig paa den. — Den sletteste Tjeneste, man kan gjøre Kristendommen, det er at ville gjøre Biblen til en Lærebog i alle mulige Videnskaber, og bilde Folk ind, at naar Videnskaben kommer til Resultater, der strider mod Bibelen, saa har Bibelen Ret og Videnskaben Uret. Naar videnskabelige Undersøgelser har bragt noget frem og bevist det soleklart, saa er det Sandhed, og saa skal sandhedskjærlige Mennesker bøje sig for det. — Det er bekjendt nok, at da man havde gjort den Opdagelse, at det var Jorden, der drejede sig om Solen og ikke omvendt, saa gjorde man fra et bibelsk Standpunkt Indsigelse derimod. De bibelske Skribenter gaa nemlig ud fra, at Jorden er Skabningens Midtpunkt, og at Sol, Maane og Stjærner egentlig kun er til for Jordens Skyld, og man fandt det derfor ikke passende at antage, at Jorden skulde dreje sig om Solen. — Nu er der imidlertid intet fornuftigt Menneske, der ikke ved, at Jorden, hvad sin Størrelse angaar, kun er som et Støvgran i Skabningernes Verden. *Det* kan Videnskaben oplyse os om. Men derimod er det fuldstændig umuligt for Videnskaben at oplyse noget om, hvad Betydning det Liv, som leves her paa Jorden, har eller kan faa for hele Skabningen.

Men ligesom man nu altsaa i sin Tid fra et bibelsk Stade gjorde Indsigelse mod Jordens Bevægelse om Solen, saa man endog brændte Folk, der lærte dette, saadan har mange kristne Mennesker ogsaa, for ikke langt tilbage, været meget ængstelige for de Oplysninger, Videnskaben bragte om Jordens Tilblivelseshistorie, fordi disse Oplysninger ikke stemte med den bibelske Fortælling. — Dette er der imidlertid ingen Grund til. Er vi Mennesker Lysets Børn, saa glæder vi os over enhver Oplysning, der kommer frem, og er vi kristne Mennesker, saa er det saa langt fra, at

Gud bliver mindre for os ved disse Oplysninger, tværtimod! han bliver større. — Hvis Videnskaben kunde bevise, at der ingen Gud var, saa var det jo rigtignok en mislig Sag. Men det kan den ikke. Hvad Guds Tilværelse angaar, saa siger Videnskaben, at det kan den hverken bevise eller modbevise. Det er et Trosspørgsmaal. Man kan tro, der er en Gud, og man kan tro, der ingen er. Fra et videnskabeligt Standpunkt er begge Dele lige rimeligt eller urimeligt.

Og paa samme Maade stiller Videnskaben sig til Spørgsmaalet om den første Begyndelse til Skabningen. Hvad der var fra Begyndelsen, hvordan det Stof, hvoraf Jorden og alle Kloder er blevet dannet, hvordan det er blevet til, det giver Videnskaben intet Svar paa. Videnskaben begynder, saa at sige, først med Stoffet, det, som Verdenerne er dannet af, og søger saa at udgrunde, hvordan dette oprindelige Stof er blevet til disse Verdener. — Gaar vi derimod tilage til selve Stoffets Oprindelse, saa slipper Videnskaben, og saa tager Troen fat. Den Kristne tror saa, at der er en almægtig Gud, som har skabt Stoffet og givet det Stødet til sin Udvikling. Andre tror, at Stoffet er evigt, andre nøjes med at sige, at det véd de intet om, og vil ikke grunde over det. At bevise, hvilken af disse Slags Tro, der er den rette, er umuligt, thi det, som er Gjenstand for Tro, kan ikke bevises.

Det, som er Kjærnepunktet i den bibelske Fortælling om Skabelsen, er altsaa det, at Gud den almægtige har skabt Himlen og Jorden, og at han altsaa er det egentlige Ophav til alt, hvad der er skabt. Men naar Bibelen saa giver en Beskrivelse af, hvordan det er gaaet til i Enkelthederne med denne Skabelse, saa maa dette ikke opfattes som en paalidelig videnskabelig Fremstilling, men kun som de Forestillinger, den gamle bibelske Skribent gjorde sig om denne Begivenhed. Og i det hele og store maa vi sige, at disse Forestillinger var sande. Thi Hovedpunktet i den bibelske Fremstilling er, at Jorden først efterhaanden blev skikket til at være Skueplads for Livet, og at dette Liv udviklede sig fra det lavere til det højere og endte med Menneskets Fremtræden paa Jorden. Men det er netop ganske det samme Resultat, som Videnskaben er kommen til. — At den gamle bibelske Skribent ikke *kunde* give en videnskabelig Fremstilling af Skabelsen, er en Selvfølge. Thi Gud maatte da, paa en ganske unaturlig Maade, have givet ham de Oplysninger, som Menneskeslægten først i Løbet af Aartusinder skulde naa frem til gjennem et møjsommeligt Arbejde. Det, som var Hovedsagen for Gud, var kun at faa slaaet fast, at han var Skaberen. Saa blev det Menneskeslægtens Sag, ved at bruge den Forstand, Gud havde givet den, efterhaanden at efterspore, hvordan det var gaaet til.

Jeg gjorde før opmærksom paa, at det første Spørgsmaal, der frembyder sig for Eftertanken, det er Spørgsmaalet om Stoffet. Hvordan Stoffet er blevet til, det nytter det ikke at gruble over. Men hvordan er Stoffet kommet til at danne sig saadan, at det er blevet til den Verden, som vi nu ser. Naar vi skal besvare dette Spørgsmaal, saa maa vi foreløbig holde os til vort eget Solsystem. Det er jo bekjendt nok, at Solen er Midtpunktet i vor lille Afdeling af Skabningen, og at der til Solens Rige hører 8 Stjærner, de saakaldte Planeter, hvoraf vor Jord er en af de mindste. Disse 8 Stjærner bevæge sig i forskjellige Afstande omkring Solen. Alt dette vedkommer os nu imidlertid ikke ved denne Undersøgelse. Spørgsmaalet her er, hvordan er Solen kommet til at staa i dette nære Forhold til disse 8 Stjærner — altsaa ogsaa til vor Jord — har de altid bevæget sig om Solen, og hvordan er Stoffet i disse Kloder bleven dannet til det, det nu er?

Videnskabsmændene give sig nu ikke ud for med Bestemthed at kunne besvare disse Spørgsmaal. Men de har naturligvis grundet over det, og der er navnlig to Videnskabsmænd, der har fremsat Meninger herom, der af de fleste antages for at være sandsynlige. Den ene var Tyskeren Kant, død 1804, den anden Franskmanden Laplace, død 1827. — De kom omtrent samtidig til den samme Anskuelse om vort Solsystems Dannelse. De mener nemlig, at i længst forsvundne Tider, for Millioner af Aar siden, da var der ikke nogen Adskillelse mellem Solen og dens 8 Stjerner, men det Stof, hvoraf de er dannede, udgjorde en sammenhængende Masse, en Slags Taagemasse. Denne Taagemasse maa have været af en ganske uhyre Størrelse. Den yderste af Solens Stjærner, nemlig Planeten Neptun, er ca. 600 Millioner Mile borte fra Solen. Men den oprindelige Taagemasse, som saa at sige er Moder til Solen og alle dens Sjærner, maa have havt et langt større Gjennemsnit. Man antager, at denne oprindelige Taagekugle har været flere tusinde Millioner Mile i Gjennemsnit. Denne uhyre Taagekugle drejede sig saa langsomt om sig selv. Lidt efter lidt blev den nu tættere og tættere, og som Følge deraf blev dens Omfang mindre og dens Bevægelse hurtigere. Ved den hurtige Bevægelse om sig selv blev Taagekuglen noget flad, mere sammentrykt ved Polerne og mere udbuet paa Midten. Endelig løsner der sig en Ring fra Midten af Taagekuglen, og denne Ring kredsede en Tid lang frit om den store Kugle. Men da enhver flydende Masse, der bevæger sig rundt om sig selv, har en Tilbøjelighed til at antage Kugleform, saa rullede denne Ring sig efterhaanden sammen til en Kugle. Der var altsaa nu to Kugler, en større og en mindre. Den store var Solkuglen, den mindre var Planeten Neptun, den førstefødte af Solens Børn, som er længst borte fra den. — Paa samme Maade dannedes efterhaanden de andre 7 Planeter med visse Mellemrum. Ved den hurtige Omdrejning rev de sig løs fra Solkuglen som Ringe, rullede sig sammen og dannede Kugler. Alle disse Kugler var i Begyndelsen glødende Gasdampe, og da de selv var i en hurtig Omdrejningsbevægelse, løsrev der sig atter Ringe fra dem, som rullede sig sammen og bevægede sig om Planeterne, ligesom disse bevæge sig om den oprindelige Solkugle. Disse fra Planeterne løsrevne Kugler er deres Maaner, hvoraf

Uranus har 4, Saturn 8, Jupiter 4, Mars 2 og Jorden én. — Men den allerstørste Del af den store oprindelige Taagekugle er endnu samlet i Solkuglen.

Efterhaanden afkjøledes disse glødende Kloder i det kolde Verdensrum, de mindste først. I det Stykke, jeg skrev om Maanen, gjorde jeg opmærksom paa, at den er bleven afkjølet og skikket til at frembære Liv længe før Jorden. — I Millioner af Aar har vor Jord som en glødende Kugle svævet om i Verdensrummet, kredsende om Solen. Saa begyndte den at stivne. De første „Slagger" dannede sig paa dens Overflade, de samlede sig efterhaanden til en tynd Skorpe, som dog stadig blev gjennembrudt af det ildflydende Indre, indtil Skorpen blev tyk nok til at kunne holde nogenlunde sammen. Men Jordskjælvene og de ildsprudende Bjærge er endnu svage Mindelser om de voldsomme Bevægelser, Jorden var Gjenstand for, før den naaede sin nuværende, forholdsvis faste Skikkelse. — Efterhaanden blev Jordkuglen saa afkjølet, saa at Vandet, der hidtil havde været til Stede i dens Luftkreds kun som Dampe, kunde falde ned som Regn, og Jorden blev nu fuldstændig bedækket med kogende Vand. Op af dette varme Hav hævede saa omsider Landjorden sig frem lidt efter lidt. Men Havet har en Gang indtaget langt større Plads end nu, og fortrænges efterhaanden af Landet.

Naar Biblen begynder Skabelseshistorien med de Ord: „I Begyndelsen havde Gud skabt Himlen og Jorden", — saa kan vi derved tænke paa hele den Udvikling, som foregik med den oprindelige, store Dampkugle, dens Adskillelse i Solen og Planeterne. Og naar der saa staar, „at Jorden var øde og tom, og *Mørket* hvilede over Afgrunden", saa vil dette ogsaa passe paa den Tilstand, Jorden var i efter at Afkjølingen var begyndt. Før havde Jorden nemlig været *lys*, da den selv var en lysende Ildklode. Men efter at der havde dannet sig en Skorpe om den, var den ikke mere selvlysende. Mørket rugede over den. Solens Lys kunde ikke virke paa den endnu, da Jordens Luftkreds var opfyldt med saa uhyre Dampe, saa Solstraalerne ikke kunde gjennemtrænge dem. — Naar der saa tilføjes, „at Guds Aand rugede over *Vandene*", saa passer det godt paa den Tilstand i Jordens Udviklingshistorie, da hele Jorden var som et kogende Hav. Og naar der saa fortælles, at der blev Adskillelse mellem Land og Hav, saa er dette ogsaa i fuldstændig Overensstemmelse med det, som Videnskaben lærer om Jordens næste Udviklingstrin. Naar Bibelen dernæst fortæller, at derefter fremkom Planteverdenen, saa stemmer dette ogsaa nøje med Videnskabens Resultater. Og det samme er Tilfældet med Bibelens Fortælling om, at først da fremkom „Lyslegemerne", Solen, Maanen og Stjærnerne. Kun er det naturligvis fejlagtigt, at disse Kloder først blev skabt paa den Tid. Men først paa den Tid blev de synlige fra Jorden, da Luftkredsen nu var bleven saa renset for Dampe, saa de kunde ses. — At Kryb og Sødyr og Fugle dernæst fremkom, er ogsaa ganske i Overensstemmelse med Videnskaben, som netop lærer, at Dyrelivet er begyndt med de laveste Former, og derefter har udviklet sig til bestandig højere. — Vi ser altsaa, at i de store Træk stemmer Bibelens Fortælling ganske med Videnskabens Resultater. Kun fremstiller Bibelen hele denne Udvikling, som om den kun varede nogle Dage, medens den muligvis har taget mange hundrede tusinde Aar.

Man hører tit Videnskabsmænd — og maaske især ukyndige Folk — spotte med den gamle bibelske Fortælling om Skabelsen. Men i Virkeligheden er der Grund til i højeste Grad at forbavses over dens Overensstemmelse med Videnskabens Resultater. Naar vi sammenligner den bibelske Skabelseshistorie med de Forestillinger, andre Folkeslag har dannet sig om Skabelsen, saa er det næsten fuldstændig ubegribeligt, at den har kunnet komme Sandheden saa nær. — Det maa have sine ejendommelige Grunde.

---

# Husbond og Tyende.

I Anledning af Hr. Nøhrs Stykke om dette Æmne i dette Blads Nr. 28 har jeg fra en Tjenestekarl modtaget et Brev, hvori han anker over at Hr. N. skyder Skylden paa Tyendet alene, for det daarlige Forhold der mange Steder hersker. Deri gjør nu Tjenestekarlen Hr. N. Uret, hvilket enhver der med Opmærksomhed læser hans Stykke let vil se. Men da Tjenestekarlen fremfører adskillige billige Klagemaal over mangen Husbond, som ikke kommer frem i Hr. N.s Artikkel, skal jeg her meddele dem.

Han anker over, at der er mangen Husbonde, som aldrig kan nyde sin Kost i samme Stue som Tyendet, og aldrig kan tilbringe en Aften eller en Fritime sammen med dem, at Befalingerne mange Gange gives i en haanlig, bydende Tone, som til en Hund og ikke til et Menneske. — Han mener, at det er naturligt, at Tyendet føler samme Trang til Adspredelse som Husbonden og hans Børn, og at Usædeligheden findes det ene Sted ligesaagodt som det andet. Han skriver, at Arbejdsgivernes Børn kommer til langt flere Baller og Forlystelser end Tyendet, og at det var Bøndernes Sønner, der begyndte med „Kjøbstadballerne", medens Tyendet maatte blive hjemme. Han meddeler, at Lønnen idet mindste paa hans Egn, for en Tjenestekarl kun er 120—150 Kroner aarlig, og for en konfirmeret Dreng 35—80 Kr. indtil 18—19 Aars Alderen. Da de nu desuden næsten er nøgne naar de kommer ud fra deres fattige Hjem, og da de i Reglen maa lade vaske hos fremmede, hvilket koster dem c. 16 Kr. aarlig, saa mener han ikke, at der kan blive noget tilovers til en Alderdomsforsørgelse. Han gjør opmærksom paa, at de som blive Haandværkere og mindre Bestillingsmænd som Regel udgaa fra Hjem, hvor Forældrene har Raad til at offre noget paa deres Uddannelse, og at de saaledes ikke kan sammenlignes med Tyendet, der som Regel udgaar fra de fattigste Hjem. —

Han minder om, at Soldatertiden koster en Tjenestekarl c. 200 Kr. hvorved Muligheden for at sørge for sin Fremtid ved at lægge noget tilside, yderligere forringes.

Alt dette kan der vistnok være noget i, og jeg har fremdraget det for at ingen skal tro, at Bladet vil tage Parti for Arbejdsgiverne mod Tyendet. — Der kan i dette Forhold ikke opstilles nogen almindelig Regel for, hvem der har Skylden. Snart ligger Skylden hos Husbonden snart hos Tyendet, snart hos begge Parter. Husbonden vil i Reglen have det i sin Magt at indvirke gavnligt paa Tyendet. Han er den ældre og overordnede, og den Maade hvorpaa han og hans Familie omgaas Tyendet vil i Reglen være bestemmende for Tyendets Optræden overfor ham og hele dets øvrige Færd. Tyendet er altid unge Mennesker, og de fleste unge Mennesker ere bløde og bøjelige, selv om de kan være noget ubehagelige i forskjellige Retninger. En god og venlig Behandling vil i Reglen kunne gjøre dem til gode Mennesker, men en hensynsløs Behandling gjør dem stive og trodsige. — Paa den anden Side kan der selvfølgelig være Tyende, som stiller urimelige Fordringer, som selv en god Husbond ikke kan indlade sig paa. Der kan være Tyende i vore Dage, der, saa at sige, har forsét sig paa Friheds og Lighedstankerne, og tror, at nu kan det altsammen komme paa engang. Unge Mennesker er tilbøjelige til at tro, at Verden lader sig omskabe i en Hast. Men det gaar ikke saa let.

I ældre Tid var Forholdet mellem Husbond og Tyende vistnok nogenlunde ens hos alle Bønder, og det var jævnt godt Nu er der en umaadelig Forskjel. Der er Steder hvor det er udmærket godt, og der er Steder hvor det er saa slet, som det kan blive. Tyendeforholdet i Bondestanden er forsaavidt blevet baade bedre og værre end i ældre Tid. Det kommer ganske simpelt deraf, at der er foregaaet en uhyre Forandring i selve Bondestanden. I ældre Tider var alle Bønder nogenlunde ens. Nu har de udviklet sig i forskjellige Retninger. Der er de jævne, gammeldags Bønder. Hos dem er Tyendeforholdet jævnt godt. De regner rigtignok ikke et Tyende for ret meget, fordi det ingen Penge har; og de gammeldags Bønder er gjerne noget Pengearistokrater. Men de skiller dem ikke i udvortes Levevis ud fra deres Tyende, de spiser sammen med dem, lever sammen med dem. Saa er der de forfinede Bønder, som ved Omgang med Folk fra den nærmeste Kjøbstad har faaet en vis Politur, men ikke Spor af virkelig Dannelse, da de Kjøbstadsfolk som de omgaas, selv fuldstændig mangler Dannelse. Hos disse Bønder er Forholdet til Tyendet i Reglen saa slet som muligt. Der er ikke mange Embedsfamilier eller Godsejerfamilier, der kan eller vil behandle sit Tyende saa overmodigt som mange af disse forfinede Bønder. Man træffer blandt dem Mennesker, der ere ligesaa raa og uvidende og udannede, som de er flotte og brøsige i hele deres Optræden. Det er umuligt for et Tyende med nogen Æresfølelse at tjene dem. — Efter hvad jeg kan skjønne, synes den ovenfor omtalte Tjenestekarl særlig at have været uheldig med at lære den Slags Bønder at kjende. Saa er der endelig, hvad jeg vil kalde den nye Tids Bønder eller Højskolebønderne. Mange af dem er ogsaa blevet noget fine i visse Retninger, hvilket jo forøvrigt gjælder alle Samfundsklasser, Tyendet med. Men i Reglen vil der hos den Slags Bønder være en virkelig Aandens og Hjærtets Dannelse, som bevirker at de betragter og behandler deres Tyende som Mennesker.

Det er kun Tyendeforholdet hos Bønderne jeg her har havt for Øje da Tjenestekarlens Brev til mig omhandlede det. Men Forholdet i de andre Samfundsklasser stiller sig omtrent paa samme Maade. Det gjennemgaar alle Grader fra den bedste til den sletteste. Det er et af de Forhold som den nye Tid og de nye Tanker har indvirket mest paa. Husbonderne vil gjerne bevare den gamle Overlegenhed overfor Tyendet, men vil ikke gjerne bevare den gamle Skik at betragte Tyendet som hørende med til Familien. Og kun derved kan Tyendet finde sig i den gamle Overlegenhed. Tyendet er selvfølgelig blevet paavirket af Tidens Tanker om Frihed, Lighed og Broderskab, det vil hævde sin Menneskeret og Menneskeværdighed, hvad man ikke kan fortænke det i. Men dette kan selvfølgelig undertiden ske paa en mindre elskværdig Maade. — Hvis Husbond og Tyende i Rolighed og Besindighed vil tale om Forholdet, istedet for at gaa og se sig vrede paa hinanden vil Vanskelighederne mange Steder kunne hæves. Der er ingenting der forbittrer Sindet mere end at gaa og æde sin Harme i sig. Det er mit Raad til Husbond og Tyende, naar der kommer dem noget imellem: Sov paa det, og tal saa om det.

---

# En glemt Udstilling.

I.

Det er Almueskolen, man har glemt, — eller vil man gjemme den til Skolelovens Jubilæum i 1914? Denne Gang har i hvert Fald hverken Børneskolen eller Højskolen faaet deres Part af det allestedsnærværende Jubilæum. Og dog kunde Skolen netop tilkomme Løvens Part, for det er sikkert Oplysningen vi har at takke for de største Fremskridt i det sidste Aarhundrede.

Ved Festerne gaar det endda an, der har man dog af og til i Skyndingen ladet et Par Ord falde af til Skolens, særlig Højskolens Pris. Det er rigtignok kun Lammets Part, den har faaet, men smaa Smuler er jo ogsaa Brød, og noget er dog bedre end ingenting. —

Ingenting skal være godt at putte i Øjnene, siger man. Men det er netop med ingenting, at *Almueskolen* glimrer paa *Udstillingen*. Denne, som særlig skulde vidne om Landboernes Fremgang, har lidet eller intet fra Landboernes Børne- eller Højskoler.

Ikke at Skoleudstillingen er betydningsløs. Tværtimod, de Skrive- og Tegnearbejder, der er udstillede

fra Kjøbenhavns Kommuneskoler, er nok værd at tage i Øjesyn. Og de kjøbenhavnske Smaapigers praktiske Haandarbejder er heller ikke at foragte. Der findes Strømper, Særke, Skjørter og de nydeligste Damekjoler, der blot mangler lidt mere Udbygning der bag til for at være fuldt ud paa Højde med Tidens Fordringer.

At Børneskolerne paa Landet vilde falde slemt igjennem ved Siden af de kjøbenhavnske Skoler, er der vistnok ingen Tvivl om. Hvor én Lærer skal gjennemgaa alle Fagene med alle Børnene, maa der nødvendigvis blive følelige Mangler. Og praktisk Haandarbejde for Pigebørnene er jo endnu en temmelig ukjendt Ting i Landsbyskolen. En Landsby har rigtignok undertiden et eller andet Kvindfolk, der har nedsat sig som „Lærerinde i Haandgjerning", men disse „Lærerinder" holder sig gjerne til *Brodering og fine Hæklearbejder*, og for smaa Piger, der næppe kan stoppe en Hose, er der Ting, som er mere nødvendige. Maalet maa naturligvis være det, at ethvert Pigebarn lærer de nødvendigste Sy- og Strikkearbejder i Skolen, og hvis vi en Gang naa'r dertil, at Skolerne ogsaa giver Børnene legemlig Føde, kan Pigerne maaske ogsaa faa et lille Vink om Kogekunstens Hemmeligheder. Det var mulig heller ikke af Vejen, om Drengene fik lidt Begreb om at stoppe Hoser og lappe Bukser. De kan jo komme i den Stilling, hvor de er nødt til at forrette slige *paatrængende* Arbejder selv, og de kunde maaske derigjennem lære at agte det kvindelige Arbejde højere. Men saadan som Forholdene nu engang er, gaar det i hvert Fald ikke an at sætte fattige Pigebørn ud i Verden uden Kjendskab til de mest almindelige Kvindearbejder. Og hvor Moderen daglig maa gaa ud paa Arbejde, er det indlysende, at hun ikke selv kan lære sin Datter ret meget.

En fyldig Udstilling af Landbobørnenes Skolearbejder vilde sikkert kunne lære os, at vi endnu har langt frem, — ligesom de uhyggelige Skolestuer og upraktiske Skoleborde, der endnu staar rundt om i Landet, kan belære os om, at vore Sogneraad ingenlunde er saa begejstrede for Oplysningen, som de kunde være. Som der bliver knebet paa Fattigplejen, saadan bliver der ogsaa knebet paa Undervisningsmidler. Derfor gaar der sagtens endnu nogen Tid, inden vi overalt naa'r til de smaa nydelige Skoleborde og de praktiske Anskuelsesbilleder, som findes inde paa Udstillingen. Men Maalet er her sat, og vi skal naa det. Stat og Kommune maa aflægge Kniberiet, for det betaler sig ikke at knibe fra Skoleväsenet. — Der vil blive en himmelvid Forskjel paa det, om et Barn ramser Grønlændernes Levevis op af en Bog, eller det paa et Anskuelsesbillede ser smaa udstoppede Grønlændere krybe paa Maven ind i Hytten, bære Børn paa Ryggen, kjøre med Hunde for Slæden eller sejle i Kajak.

Men det gjorde jo heller ikke noget, om en Udstilling blev et Nederlag, naar den blot kunde ægge den offentlige Mening til at bringe os en grundig Skolereform.

**J. P. Sundbo.**

# Til Aftenstjernen Venus.

*(Natur-Romance.)*

Maane blandt Stjerner! Venus Du klare
Ingen i Himlens funklende Skare
Vinker og drager mig dejlig som Du.
Længe før jeg som en Klode Dig kjendte,
Længselens Øjne imod Dig jeg vendte,
Venus jeg kan ikke andet endnu!

Talløse Stjerner paa Hvælvingen tindre,
Ingen som Du gyder Fred i mit Indre,
Ingen som Du kan mildne mit Savn;
Ingen som Du med Din sølvhvide Skive
Flygtningens Haab kan holde i Live.
Tændtes mon derfor Din lysende Bavn?

Skinnende Klode! er Du Stationen,
Hvor man gjør Holdt, lig et Tog ved Perronen,
Før det til Maalet kan flyve afsted?
Er Du Oacen med Skyggen og Vandet?
Eller en Plet af Himmerigslandet,
Hvor jeg skal bo i Fryd og i Fred?

Kan jeg mit Liv dèr i Uskyld begynde,
Uden en Mulighed mer til at synde
Fri for de Trængsler, som Synden har født?
Straalende Ø i Rummet det vide!
Vend da Din smilende daglyse Side
Ned mod den Jord, hvor jeg snart er forstødt.

Skjøn da som nu over Aftenrøden
Lys for mit Blik, naar jeg krystes af Doden
Lys, naar mit Gravkammers Dør staar paa Klem!
Straal saa en Bro fra de skinnende Strande,
At Din forliste Beundrer kan lande
Der, hvor Du længe har vinket ham hjem!

**Chr. Bildsø.**

# Meddelelser.

**Blaagaards udvidede Højskole**, Kjøbenhavn N., har i det nu afsluttede Skoleaar været besøgt af over 70 Elever. 7 af disse bestod Præliminæreksamen i Januar d. A. og fik i Gjennemsnit 86 Points, 5 bestod Præliminæreksamen i Juli d. A. og fik i Gjennemsnit 99 Points, men til at bestaa udkræves kun 45. — Betalingen for Undervisning, Kost og Bolig er 30 Kr. om Maaneden, 330 Kr. om Aaret.

I Følge Ministeriets Kundgjørelse kan unge Karle, der vil være Elever paa Blaagaards udv. Højskole, søge Understøttelse til Ophold paa Skolen, i Kjøbenhavn hos Kjøbenhavns Magistrat, paa Landet hos Amtsskoleraadene.

Nye Elever modtages efter Sommerferien og til 1ste Novbr. Nærmere Oplysninger gives af Forstander J. T. A. Tang.

## Silkeborg Realskole,

der har Dimissionsret, modtager Indmeldelser af nye Elever. Begjæringer om Friplads maa sendes til Bestyrerne inden Midten af August.

## Tune Landboskole.

**Pigeskolen** aabnes d. 3. Sept. og varer til Novbr. Ved Siden af den egentlige Højskoleundervisning kan Pigerne faa Lejlighed til at lære praktisk Mælkeri.

**Karleskolen** begynder d. 5. Novbr. og bestaar af **en Højskoleafdeling** og **2 Landbrugsafdelinger** med Kursus paa 5 og paa 9 Maaneder. Skoleplanen tilsendes og nærmere Oplysninger meddeles af **A. Svendsen,** Tune, Taastrup.

## Ollerup Højskole

aabnes for Karle Lørdag d. 3. November. Samme Dag vil der ved Eftermiddagstogenes Komme være Vogne ved **Svendborg Banegaard** til at befordre Elevernes Tøj ud til Skolen. Foruden Undervisning i de almindelige Højskolefag tilbyder Skolen Undervisning i svensk Gymnastik. Haandværkere kan faa Undervisning i Bygningstegning. Indmeldelser modtages af

*J. P. Kristensen-Randers.*

## Undervisningsanstalten „Kjøbenhavn," Stokholmsgade, 7 Ø.

**Ex. Artium, 4. Kl. Examen** og **Præliminærexamen** (3—4 Hold) Undervisningen begynder d. 17. Aug. Indmeldelser modtages hver Dag fra 10—12. Program sendes paa Forlangende.

**L. Gottschalk. M. Klausen. R. P. Rasmussen S. Sørensen,** Dr. phil.

## Hejls Fortsættelsesskole pr. Kolding.

Undervisningen for Drenge i en Alder af ca. 14—17 Aar begynder d. 2den Oktbr. og varer til April. Betalingen 27. Kr. maanedlig.

**Lorens Birkedal.**

## Emdrupborg Højskole.

**Efteraarsskolen for Piger** begynder den 2den September og varer 2 Maaneder. Betalingen er 64 Kr. for hele Tiden.

**Karleskolen,** der er delt i 3 Afdelinger: Folkehøjskolen, Landboskolen og Byggehaandværksskolen (den tekniske Klasse), begynder den 4de Novbr., og varer til 31te Marts. Betalingen er 30 Kr. om Maaneden.

Indmeldelser til begge Skolehold modtages af Forstanderne Folkethingsmand **J. T. A. Tang** og Kandidat **N. Tang** paa Emdrupborg ved Kjøbenhavn.

## Emdrupborg Kvindeseminarium.

Til Septbr. optages nye Elever paa vore Kursus til Lærerindeexamen (Forberedelsesholdet — Examen 1890; Afgangsholdet — Examen 1889) og Præliminærexamen. Betalingen for Undervisning, Kost og Bolig er 480 Kr. om Aaret Indmeldelser modtages af **N. Tang** paa Emdrupborg ved Kjøbenhavn.

En Hjulmand og Bødker, der tillige kan tømre, ønsker til November en Lejlighed med Værksted til Leje paa en Egn, hvor der er Sandsynlighed for Levevej. Brev med fornødne Oplysninger mrkt. „folkelig Selvstyre" tilsendes dette Blads Contor.

**En Pige** ønsker Plads til 1ste Novbr., hvor hun kan være Husmoderen behjælpelig i Husholdningen og ellers deltage i al indvendig Husgjerning. Paa Lønnen ses ikke saa meget som paa en god og venlig Omgang. Billet mrkt. „Plads" bedes indlagt paa dette Blads Kontor.

Undertegnede anbefaler sit velassorterede Lager af reelle Vine, Rom, Cognac, Puncheessentser & Likører.

**Særlig anbefales en mild og styrkende**

**hvid Oportovin**

**som fortrinlig for saadanne Syge, hvem Lægerne tilraader at drikke Vin.**

Pris pr. 1/1 Btl. 2 Kroner.

Peter Buch,

**Halmtorvet 8, Kjøbenhavn V.**

## Brokbaand, Suspensorier,

Mavebælter, Moderbandager, Menstruationsbind, Urin- og Navle-Bandager, Douche-Apparater, Clysopumper, Indaandings-Apparater, Respiratorer, Høre-Rør, Isposer, Mælkesugere, Elastiske Strømper, alle Sorter Bind, alle Slags Sprøjter, Luft- og Vandpuder sælges og udlejes, **Underlag til Sygesenge,** Stikbækkener, Elastik, Knive og Saxe, Forbindkasser, **Sygeplejeartikler** og **Forbindstoffer** m. m. tilbydes i stort Udvalg af

**Th. Bjering,**

Etablissement for Sygepleje-Artikler,

**J, Frederiksberggade 1,**

„Røde Kors", ved Siden af Apotheket.

**For 5 Kr. Stkt.** udsælges særdeles elegante rummelige og solide Rejsehaandkufferter, som før har kostet 12 Kr. Stkt. Forsendes fra J. Knudsen, Bojlum pr. Roslev.

En Gaardmandsdatter fra Jylland, 20 Aar gammel, der tidligere har været Højskoleelev og Husholdningselev paa en større Gaard for Tiden Mejerielev, og vant til at tage Del i alt Kvindearbejde, ønsker til 1ste Novbr. Plads som Bestyrerinde i en lille Husholdning, eller som Enepige i et godt Hjem eller paa en Højskole eller lignende, lige meget om i Byen eller paa Landet. Billet mrkt. O. T. 3 bedes tilsendt dette Blads Kontor.

En ung dannet Pige fra Landet ønsker sig en Plads, snarest muligt, helst hos en Præstefamilie, hvor hun kan gaa Husmoderen tilhaande med indvendigt Arbejde. Der ses ikke paa om der ønskes en mindre Honorar. Billetterne bedes sendt til Frk. **K. Frandsen,** Dronningens Tværgade Nr. 27, 1ste Sal Kjøbenhavn.

**En ældre Pige,**

der kan forestaa Husholdning paa en mindre Bondegaard og som er villig til at tage Del i Malkning (Mælken sælges), kan faa Plads straks eller til 1ste Novbr. d. A. Billet mrkt. „Husholderske" bedes tilsendt Boghandler Christensen i Storeheddinge.

En 18aarig Pige søger Plads til 1ste November i et godt Hjem (helst paa Sjælland). Hun er villig til at deltage i alt husligt Arbejde, men fordrer Løn.

Man henvende sig til

Gmd. **J. Jensens Enke,**

Siersley pr. Storeheddinge.

## En Mejerielev

søger Plads paa et Andelsmejeri til 1ste November 1888. Betingelserne og Tilbud om Plads bedes tilsendt Peter Krog, Rejnstrup pr. Fuglebjerg.

## Udstillingsgjæster

**og andre Tilrejsende kan billigt komme til at bo paa Kjøbenhavns Højskole Chr. Winthersvej 25, Kjøbenhavn. V.**

**F. Falkenstjerne.**

## Undervisningsanstalten „Athene"

forbereder til Præliminærexamen, sproglig-historisk Artium samt til de forskjellige Tillægsexaminer. Fast Lokale Amagertorv 10. Indmeldelser modtages af

*M. J. Goldschmidt,*
Amagertorv 10. 3. — Opg. B.
*C. Michelsen.*
Nørre-Søgade 13, 2.

Som Lærere ved „Athene" virke bl. a. cand. philol. *M. J. Goldschmidt,* Dr. phil. *K. Hude,* Løjtnant *T. Jessen,* Dr. phil. *K. Kinch,* cand. phil. *J. Magnussen,* Sprogkører *C. Michelsen,* cand. mag. *H. Posselt,* Dr. phil. *F. Winkel-Horn.*

# ENHVER SIT.

## Ugeblad for Politik og Kristendom.

Udgivet af **Henning Jensen** og **Kristensen-Randers.**

Enhver Sit behandler politiske, kirkelige og sociale Spørgsmaal fra et frisindet, kristeligt Standpunkt.

Enhver Sit indeholder stadig Breve fra Rigsdagen og Politiske Breve og jævnlig Nutidsprædikener af *Henning Jensen.*

Bladet bestilles paa alle Postkontorer, Brevsamlingssteder og hos Landpostbudene. Det koster 1 Kr. 25 Øre Kvartalet. Demokratiske Foreninger, der bestiller et større Antal Eksemplarer, faar Rabat.

Bekjendtgjørelser indrykkes for 10 Øre Linjen. Indrykkes en Bekjendtgjørelse 3 Gange, gives Rabat.


Ansvarhavende Redaktør **Henning Jensen.** — Trykt Rasmussen & Olsen. — Kbhvn.